

LIBRIS

We know
books

Elena Niculiță-Voronca

**DATINELE ȘI
CREDINȚELE
POPORULUI ROMÂN**

**Adunate și așezate
în ordine mitologică**

**Ediție îngrijită și introducere
de
IORDAN DATCU**

I

Editura SAECULUM I.O.
București – 2019

TABLA DE MATERIE

Elena Niculiță-Voronca și datinile și credințele populare românești din Bucovina	5
Notă asupra ediției.	13
Prefață	17
Partea I. FACEREA LUMEI	
Cap. I. Lupta între Dumnezeu și dracul.	20
§1. Cum s-a făcut pământul.	20
§2. Binecuvântarea pământului, crucea, botezul.	20
§3. Cum s-a făcut focul, de când e cârja mitropolitului.	21
§4. De când e lupul, de când sunt câinii, de ce n-are dracul călcâi la picioare.	21
§5. Cum s-a făcut casa.	22
§6. Cum a făcut carul.	22
§7. Cum a făcut ciubotele.	22
§8. Omul.	22
§9. Femeia.	23
§10. Fierul, scripca, altițele, vitele, plugul.	23
§11. Pânea, ierburile, copacii.	23
§12. Moara.	24
§13. Morariul dracului, ursul.	24
§14. Dumnezeu aruncat în apă.	24
Cap. II. Căderea dracilor.	25
§1. Cum s-au făcut sfinții, îngerii. Cum s-au înmulțit dracii.	25
§2. Lupta în cer.	25
A. Dracii și Sf. Ilie.	25
B. Diavolul și tunul.	25
C. Straietele diavolului și Sf. Ilie.	26
Cap. III. Cum s-au făcut munții și văile	27
§1. Piatra, munții.	27
§2. Năsipul.	27
§3. Stâncile de la Prut.	27
§4. Pământul mâncat de diavol.	27
§5. Toiagul lui Dumnezeu.	28
§6. Munții Rarăului.	28
§7. De când sunt râpele.	28

§8. Munții și potopul	28
§9. Albina și ariciul, munții	28
§10. Ariciul și Dumnezeu	29
Cap. IV. Pacatul	30
§1. De când au barbații montul de la gâtlej.	30
§2. Contractul cu dracul, cărămida.	30
§3. Sufletele la iad	30
§4. Diavolul ferecat. Judecata cea de pe urmă.	31
§5. Jidanii și dejma.	31
Cap. V. Potopul	32
§1. a. De când e corabia. De când e rachiul.	32
b. Călinul	32
c. Boul ce vorbea	32
d. De când sunt șoarecii, mășile, oamenii pleșuvi	32
e. De ce are hulubul picioarele roși. De ce mănâncă corbul hoit	33
f. Noi	33
§2. De când e toaca. Altă versiune despre corabie	33
§3. Greșala lui Noe	34
§4. Originea prostituției	34
Cap. VI. Altă versiune despre facerea lumii	35
§1. a. Fluturile și viermele.	35
b. Pregătirea pentru lumină.	35
c. Maica Domnului	35
d. Zilele săptămânei.	36
e. Sabia, soarele, legea	36
f. Casa, carul, vitele etc.	36
g. Învățătorii.	37
h. Sămănăturile, pânea.	37
i. Florile, albinele.	37
k. Banii.	38
l. Cum s-au făcut dracii.	38
m. De ce trebuie să fie dracii	38
n. Luna	39
o. Cerul, posturile, rohmanii	39
p. Suirea lui Dumnezeu la cer. Scopul său	40
q. Stelele, anul, Dumnezeu	40
r. Balaurii	40
s. Cum s-au făcut paserile, animalele	41
t. Iadul	41
u. Urieșii	41
v. Tunul	42
w. Cele întâi popoare. Talanturile	42
x. Bisericele. Învățătorii	42

- y. Sfântul Ioan învățător 43
 §2. Despre unii învățători trimiși de Dumnezeu 43

Partea II. PĂMÂNTUL

- Cap. I. Religiunea** 46
- §1. Contractul și Sf. Nicolai. Trebuieța de a se naște Christos 46
- §2. Ciuda lui Arhanghel 46
- §3. Copiii. Altă versiune despre înmulțire 47
- Cap. II. Nașterea Domnului Iisus Christos** 48
- §1. a. Binecuvântarea dobitoacelor 48
- b. Sfântul Ioan, botezul, învierea 48
- c. Copiii. Oul. De când au jidanii pistrui 49
- d. Iisus leagă pe diavolul în lanțuri și scoate sufletele de la iad.
 Veacul lumi 49
- Cap. III. Soarele și Domnul Christos** 51
- §1. a. Creciun, Creciuneasa și fetele ei 51
- b. Domnului Christos născut prin creștet. Mânile de aur 51
- §2. a. Pădurețul 52
- b. Soarele, luna, stelele. Ciobanul, mielul 52
- c. Grâul 52
- Cap. IV. Credințe și datine la Creciun** 53
- §1. Soarele, Pământul, Producțiunea. Ajunul. Maica Domnului. Femeia 53
- Preoții 53
- Mâncările la vite. Gospodăria 54
- Cina de sară. Grâul. Bucatele de ajun 55
- Ajunul în Costâna 57
- Găinile 57
- Vadana (poveste) 58
- Furca la sărbători 59
- Ursitoriul, viitorul 60
- Colinzile 60
- A. Creciunul și cucușul 61
- B. Colinda păcurariului 61
- C. Colinda ciobanului 61
- D. Domnului răsărit 62
- E. Florile dalbe 62
- F. Sânt Ioan 63
- G. Colinda Domnului Christos 63
- H. Junelui bun 64
- I. Dimineața lui Creciun 64
- J. Ho lerum 65
- K. Mărului măr 65
- L. Colinda gospodarilor 65

M. Colinda fetei	66
N. Patul, Masa	67
O. Colinda lui Iulia	68
§2. Steaua	68
Cântece de stea	69
I. Trei crai ai pământului	69
În orașul Vifleem	70
Trei crai de la răsărit	70
II. Adam afară din rai	71
Tânguirea lui Adam	71
Urație în ziua de Creciun sara	71
Eva mângâie pe Adam	71
III. Cântece despre moarte	72
Când moare omul	72
Urație	72
Cântec de stea	73
Județul	73
Iadul	74
Rugăciune	74
Călătoria pe cea lume	74
IV. Cele 12 întrebări	76
V. Cântec de Bobotează	77
§3. Irozii	78
Din a patriei dulci sinuri	82
Cap. V. Anul Nou	88
§1. Uratul. Plugușorul. Capra. Malanca. Ursul. Calul	88
A. Cântecul Malancei	89
Cântecul Malancei în Mahala	90
B. Cu plugul	90
C. Plugușorul	92
D. Plugul	95
E. Plugul badei	96
F. Plugușorul	98
Urătură spre Anul Nou în Voloca	99
§2. Credințe la Anul Nou	100
§3. Cum va fi anul	101
§4. Vräji	102
§5. De Anul Nou se deschide cerul	102
Cap. VI. Domnul Christos, Sf. Vasile și busuiocul	104
§1. Despre busuioc	104
Cap. VII. Grâul și Domnul Christos	106
§1. Fața și trupul lui Domnul Christos	106
§2. Grâul pentru leacuri, cinste, dragoste	107

§3. A. Vrăjitul cu bobii	107
B. Cărțile	109
Cioarele. Grâul din Valahia. Diferite	110
Cap. VIII. Cum stă pământul. Mineralele	113
§1. Cutremurul	113
§2. Aurul și argintul	113
Banii	114
§3. Fierul	114
A. Încă o versiune despre facerea lumii	114
B. Despre oamenii făcuți din necurați	118
C. Diavolul și covalii	121
D. Lupta cea de pe urmă	122
§4. Aurul, argintul și fierul (poveste)	122
Cap. IX. Cine e pământul?	123
§1. Mama noastră	123
§2. Pământul și Maica Domnului. Femeia. Curățenia	124
§3. Lutul. Cărămida. Oala	125
Cap. X. Sămănătura. Începutul religiunii	128
§1. A. Femeia e vinovată	128
B. Pedepșa pentru blăstăm	128
C. Femeia și lucrul câmpului	128
§2. A. Începutul religiunii. De când se roagă oamenii lui Dumnezeu	129
B. Cele întâi pluguri. Cultul lui Orion	129
§3. Sămînțele. Oamenii	130
§4. Mâța și cănele	130
§5. Obiceiuri la samanat. Aratul	130
§6. Samanatul	131
§7. Ca să nu mănânce vrăbiile	132
§8. Tăciunele	132
Cântece de plug, de câmp	133
§9. Cucul	133
Plugarii și fetele	133
Leacul	134
Grâiele coapte	134
Ochii verzi	134
Busuiocul	134
Mărioara	134
Păr galbân	135
Nunul, nuna	135
Cântec a doua zi de nuntă	135
Cântec la nuntă. Mama	135
Altul	136

Cap. XI. Despre sămânțe. Pânele scoase de la diavol	137
§1. Cum a adus Dumnezeu sămânțele și vitele.....	137
§2. A. Când s-a prăpădit sămânța pânelor. Bătrânii ce se omorau.....	137
B. Copiii. De când s-au prins oamenii iar la sămânță.....	137
§3. Ovăsul. Osetul.....	138
§4. A. Baba și doina. Malaiul.....	138
B. Malaiul mărunțel. Pasatul.....	139
§5. Grâul. Sacara. Păpușoiul. Ursul și diavolul.....	140
Mama pânilor, știma păpușoiului.....	140
Grâul și sacara.....	141
„Cinste dai, cinste găsești“.....	141
Grâul și păpușoiul la Dumnezeu.....	141
Mama-Pădurei și mămăliga.....	142
Cap. XII. Sarea	143
§1. Ce e mai dulce?.....	143
§2. Credinți despre sare.....	143
Cap. XIII. Pânea pentru om. Căsătoria	147
§1. A. Pânea e om.....	147
B. Sămânțele și oamenii.....	147
C. Mirele și lupul. Grâul. Inelele.....	148
D. De când se taie vitele. Bou balan.....	148
E. Toderică Făt-Frumos. Colacii.....	149
F. Nea-Aude, Nea-Vede, Nea-Greul-Pământului.....	151
§2. Vitele pentru om. Nănașul.....	153
§3. Pânea rugăciune.....	154
Cap. XIV. Moara	155
§1. A. Moara scoasă de la diavol. Bradul și moara.....	155
B. De când nu-i moara a dracului.....	155
C. Baba alungă pe dracul din moară.....	155
§2. Dracul la moară.....	161
§3. Încercările din moară.....	161
A. Povestea cu minciuni și morarul cu părul roș.....	161
B. Fata cea harnică și cea leneșă la moară.....	162
§4. A. De când au oamenii saț. De când se dă de pomană.....	164
B. Fata cu coromâsla.....	164
C. Sf. Varvara e pentru saț.....	166
D. Morarul.....	166
§5. Credinți.....	166
§6. Moara și dragostea.....	167
Cântece despre moară.....	168
Barbatul la moară.....	168
Tot aista eram eu.....	168
Copila bălăoară.....	168

Mărioara	168
Mama	169
Cap. XV. Lucrearea pâinei.....	170
§1. Uneltele trebuitoare	170
A. Cociorva. Lopata. Covata	170
B. Melesteul.....	171
C. Pirosteiele	171
D. Lingura	172
E. Sâta	173
§2. Coptul pâinei	175
Pământul, sămănătura, pâinea în visuri	179
Cap. XVI. Hrana.....	181
§1. Pentru ce mâncăm?.....	181
§2. Bucatele la români	182
De câte ori pe zi se mănâncă la români?	188
§3. La masă.....	188
Cum să nu mănânci	190
§4. A. Foametea	191
B. Cine mănâncă mult	192
C. Norocul	193
D. Sf. Petru și mâncarea	193
§5. A. Cine cârtește asupra mâncărei	193
B. Vrabia. Stiglețul	194
C. Bivolii. Cei ce căutau mama grâului	194
§6. A. Când s-a mâniat Dumnezeu.....	195
B. Îngerii	195
C. Oamenii ce nu vroiau să știe de Dumnezeu. Dumnezeu și Sf. Petru	195
D. Maica Domnului. Pentru ce ne mai ține Dumnezeu pe lume	196
E. La sfârșitul lumii	196
§7. Lucrul. Sărbătorile	196
Cap. XVII. Jertfirea de sine	198
§1. A. Sărbătorile. Zilele. Postul	198
B. Săptămâna la femeile cele leneșe	198
Alta	198
C. Zilele săptămânei poporal-bisericești	199
D. Zilele săptămânei la popor	199
§2. A. Povestea Sf. Duminici. Fata harnică și cea leneșă	199
B. Duminica. Credinți	201
§3. Lunea. Sporul. Vitele. Ceea lume	204
§4. Miercuri	206
§5. Vinerea.....	207

Dracul și moașa.....	209
Cântecul, vinerea.....	209
Torsul, vinerea.....	209
Mărți-Sara.....	210
Ursoaica. De când postesc polonii sâmbăta.....	210
A. Cele douăsprezece vineri.....	211
§6. A. Alte zile de post. Tăierea capului Sf. Ioan și Ziua Crucii.....	211
B. Sf. Paraschiva. Vinerele.....	211
C. Pocroavele. Sf. Varvara. Sf. Caterina.....	212
§7. Postul pentru dușmani.....	212
A. Postul la lună, pentru dușmani.....	213
§8. Postul Maicei Domnului.....	213
§9. Steaua Ciobanului.....	213
Cap. XVIII. Postul Mare. Legea dată de Domnul Christos.....	214
§1. Cășlegile și posturile.....	214
§2. Cășlegile de iarnă.....	215
A. Păpușile.....	216
B. Jocul și nunțile.....	217
§3. Postul. Pocăința.....	217
Urzica.....	218
§4. Săptămâna Mare. Spolocanele.....	218
Sf. Toader și peștele.....	219
O glumă.....	220
Așezarea postului. Laptele și peștele.....	221
§5. Faptele. Călugării. Postul.....	221
Faptele, faptele, nu oala cu laptele!.....	221
Omul și în lume muncind e sfânt.....	222
Câte rabdă Dumnezeu.....	222
Țiganul la mănăstire.....	223
Turcul la mănăstire.....	224
§6. Pacatele. Diavolul și sfințenia.....	224
Năluceala.....	224
Oile și berbecii Domnului.....	225
Tiutea.....	225
Ciubotele și rachiul.....	226
De când nu se mai însoară vlădicii.....	226
Ispita.....	227
Ce face diavolul?.....	227
Preotul. Curățenia.....	228
Diavolul și popa.....	228
§7. Sfinții. Sf. Ilie. Tunul. Pălie.....	229
Vânătorul. Pușca.....	229
Domnul Christos. Rugăciunile.....	230
Ucigării. Preoții.....	230
§8. Răscumpărarea de la pacate. Îngerul și dracul.....	230

Manea talharul și pusnicul	231
Răsplata pocăinței	231
Patul boierului	232
§9. Preoții. Credința. Preotul, preoteasa. Apa și focul	233
De când sunt preoții pe lume	234
De când sunt blagosloviți preoții	234
De când fac oile cruce	235
Ciobanul	235
Sfântul Ioan cioban	236
Omul ce nu credea în Dumnezeu. Credința în Dumnezeu	237
„Mare este Dumnezeu!“	237
§10. Soarele și Domnul Christos	238
§11. Luna. Serviciul divin	238
Jertfa la biserică	240
§12. Săvârșirea sfintei liturghii. Vecernia. Litia	241
La hramuri	241
Cum se făcea utrenea de demult	242
Nafora. Sfânta jertfă. Sfânta copie. Agnețul	242
§13. A. Din viața Domnului Christos. Liturghia și jidanul	243
B. Hamăn și Domnul Iisus Christos	244
C. Domnul Christos, soarele și luna	245
D. Mediaș. De când se scaldă copiii	246
E. Căința	247
§14. Lumina. Sărbătorile postului mare	247
A. Miezul-Păreței	247
B. Patruzeci de sfinți	248
Cei patruzeci de sfinți și sămănătura	248
Ziua și noaptea. Albina	249
C. Blagoviștenele	249
Șaga de Blagoviștene	250
Crinul	250
Blagoviștenele și anul	250
D. Săptămâna Mare. Deniele	250
Povestea lui Dumnezeu	251
Variante	253
Noaptea (Povestea Maicei Domnului)	253
Oul. Soarele	255
Cap. XIX. Paștele	256
§1. A. Pasca. Nafora	256
Coptul	256
B. Cu pasca la biserică	258
Cu pasca acasă, la masă	259
Petreckerile de Paști	260
Credinți	261
§2. Săptămâna Luminată. Duminica Tomei	262

§3. A. Paștele Blajinilor	263
Cum se petrece Paștele lor.....	263
B. Paștele Rohmanilor.....	263
Despre iezerul de la Dorohoi.....	265
§4. A. Povești despre Paști. Trei sute de ani în cer	266
Pasca de Paști. Sufletele	267
Ion Saracul. Împărtașenia. Sufletele	268
A. Marcu și moartea.....	269
B. Covaliul și dracul.....	270
Dracul și colacii.....	271
Fratele cu ochii scoși	272
Cap. XX. Colacii. Jertfa la morți	273
§1. Cinstea. Colăcitul. Dărnicia	273
Jertfa adusă lui Dumnezeu. Când a murit Dumnezeu	274
A. Copilul jertfă	275
B. Cum va vrea Dumnezeu	276
C. Femeia într-un gând cu barbatul	276
Pe cine iubește Dumnezeu	277
§2. Jertfa pentru morți. Pomana	277
Zgârcitul	278
Pânea	278
Laptele	279
„Cine dă... lui își dă“. „Cine face... lui își face“.....	279
A. Sufletul cere. Sâmbăta	280
Aburul.....	280
Sporul și sanatatea noastră	280
Omul făcut cal.....	282
Pe ceea lume	282
B. Sufletul. Trupul. Pomana la mort.....	284
a. Pomenele	285
b. Pomul.....	285
c. Coliva.....	286
d. Blidul cioclului	287
e. Panachida parastasului.....	287
f. Masa după mort	287
g. Paosul.....	287
h. Cele trei sări.....	288
i. Praznicele după mort.....	289
k. Parastasele mortului.....	290
l. Pomenirea peste an	291
Spicul grâului pe ceea lume și alte flori.....	292
Constelația Crucea	293

Partea III. AERUL

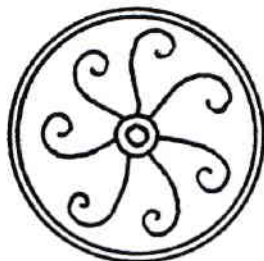
Cap. I. Vântul	296
§1. Simion Stâlplnicul. Anul. Păsările. 1 septembrie	296
Lunile anului	296
§2. Vrabia. Paserile. Vrabia și stejarul	297
Cine s-a îmbatat întâi	298
Vrăbiuța, găina, uliul	298
§3. Despre vânt. Paingănul și vântul	299
Vântul cu doisprezece feciori	299
Sfârșitul lumii și vântul	299
Ion Vântul	299
Anotimpurile și vânturile	300
Vântul din postul Sân-Petrului	300
Soarele, gerul și vântul	301
Vântul și gerul	301
§4. Lupta și prietenia elementelor. Vântul, luna și soarele	302
Vântul și soarele	302
Vântul, păcla și roua	302
Sf. Ilie, vântul și focul sunt veri	303
Vântul. Vântoaica. Furtunile	303
Vântul necurat	303
Frumușelele	304
§5. Ce lucru are vântul. Să nu-l blastămi!	304
§6. Povești despre vânt	306
În rai	307
Vântul se însoară	307
Ciobanul împarat	308
Vântul și berbecul	309
§7. Mîntea. Sufletul, Dragostea. Copiii	310
Sf. Simion și cucoșul	311
Povestea lui Sf. Simion	312
Cântece	313
Iuțala. Nebunecala	314
Cap. II. Păsările	315
§1. Găinile	315
A. Lumina, Căldura. Producțiunea	315
Povești pentru copii	315
Cucoșul și fata	316
Oul	316
Găinuța. Puii	317
B. Găinile. Ziua. Învierea	317
Ouăle de Paști	318
De când se fac ouăle roși	319

Fata și ouăle	320
Ouăle și copiii	320
Obiceiul ouălor	320
C. Găina. Oul. De ce scurmă găina	321
Norocul dintr-un ou	322
Clocitul	323
D. Pentru ce mănâncă uliul găinile	324
E. Găinile la nuntă și botez. Femeia și barbatul	324
Vălenaș. Măndrele	326
F. Cucușul. Cântatul cucușului	326
Din isprăvile cucușului. De când e cucușul	327
G. Cucușul la sfințire de casă	328
H. Găina și cucușul la mort	328
I. Păzitorii. Tovărășia	329
K. Păsările nazdravane. Vremea	330
Iedeș	331
Cucușul poștar. Visurile	331
L. Cucușel cu penele de aur (poveste)	331
Cucurigu, boieri mari, Dați punguța cu doi bani!	333
§2. Uliul	333
Uliul și mintea	334
§3. Vulturul	334
§4. Pajura	335
Paltinul și hămeiul	335
§5. Hulubul	336
Dragostea. Hulubii	336
§6. Cucul	339
Cucul și Sava	340
Cucul și ochiul bouului	340
Cucul din fată. Dragostea	341
Cucul părinte	341
Cucul soț, amant	342
§7. Turturica	343
§8. Păunul	344
Păunița e făcută din fată de împarat	344
Păunul și păunița	345
Păunașul codrilor	346
§9. Liliacul	346
§10. Cucoveaua	347
§11. Pupăza	347
Povestea pupăzei	347
§12. Cucoarele	348
§13. Țarca	349
Cântece	349
Dragostea. Familia. Străinii	349

Ion.	349
Nevasta. Mama	350
Orfanii.	352
Cap. III. Dracul.	353
§1. Dracul din ou. Trimisul	353
Cum se trătează dracul. Vânzarea	353
§2. Altfel de draci. Cum îl poți prinde, chema, or spăria pe dracul	357
Desfăcutul de ursită.	358
Unde șede dracul.	360
Dracul și banii. Dracul la furat	361
Banii fugători.	362
Muntele Țeținul, reședința dracilor. Dracul și banii	363
Banii ce înșală negustorii	364
Dracul din baltă. Sufletul pentru bani	364
Omul negru și dracul	365
§3. Goana după suflete. Dracul în iad și poporul lui	366
A. Necurații noaptea. Ceesurile lor. Pocitura.	367
B. De dracul nu e bine să vorbești. Cum să-l bați	368
C. Cum se arată	369
D. Pocitura a rătăci. Năluca.	371
E. Sufletul celor prăpădiți	372
F. Moroiul nălucă, pocitura. Producțiunea omorâtă.	372
Moroiul vârticuș.	374
Dracii din oameni	375
G. Vârticușul e dracul. De ce se teme dracul	376
Cap. IV. Sf. Ilie. Lupta. Capul. Barbatul. Puterea. Mișcarea.	
Viața.	379
§1. Bătălia cu dracul.	379
Arhanghelul Mihail și Lucifer	379
§2. Îngerul și dracul	380
A. Mânele. Picioarele. Inima. Gândul	380
De când au oamenii înger	380
Rugăciunea la înger.	381
B. Ce bun e îngerul. Cum se ține	383
C. Tăria îngerului. Inima. Mîntea.	384
D. Curajul. Spaima. Frica	385
Din ce se fac îngerii.	387
E. Îngerul la naștere. Ursitele.	388
Îngerul ursitor.	388
§3. Schimbatul copiilor. Diavolul tată și mamă	389
A. Știma pădurei. Vidma	390
B. Vidma și mama	391
C. Dracii se nasc în toată luna	391
D. Tricolicii	392

§4. Sf. Ilie ucigaș	393
Sf. Ilie, Perele. Pacatele pentru mamă și tată	394
Sf. Ilie închis 40 [de] ani	395
Sf. Ilie nu știe când e ziua lui	395
Onofrei. Suceava	396
§5. Hoția. Doboș omoară pe dracul	396
A. Despre talhari	397
B. Talharii și cușma	398
Harizan Pociș	399
C. Ca să nu te fure	399
D. Pricazul	402
E. Lucruri ce trebuiesc furate	402
F. Furatul. Iarba talharilor	403
G. Frăția de cruce	404
H. Boierescul. Pacatele. Oile Boierii, Țaranii	404
Horea și boierescul	405
Doina Vasilesc	406
I. Talharii sunt ai diavolului	406
Pedeapsa	407
Cântece	407
Talhariul cioban	407
Dedel	408
Costea	408
Cucul	409
Codău	409
Masa talharilor	409
Codrul	410
Închisoarea	410
Busuioc	411
Busuioc. Păun	412
Bujor	412
Pruncul și nevasta	413
Feciori și fete de jâie	413
Frunză verde clocotici	414
§6. Clocoticiul	416
§7. Usturoiul și ceapa	417
Descântec în usturoi și-n apă pentru toate cele: pocitură, deochi, ursită	418
Usturoiul și ceapa. Ciobanul	419
§8. Chiperiul	420
Chipăruș bun viteaz, finul lui Dumnezeu	421
§9. Bobul. Fasola. Mazărea	423
O poveste de minciuni	425
Sf. Ioan și Sf. Duminica	425

§10. Macul	426
Cântece	427
Floarea albastră. Macul	427
§11. Armele	428
Patema Domnului Christos. Crucea. Femeia și judecata. Baba	430
A. Sulița	430
Domnul Christos cu sulița	432
Variantă: Păpușa. Piatra de judecată	433
B. Arcul	434
Floare-nflorită	435
C. Toporul, cuțitul, coasa etc. Toporul și Sf. Soare	437
Dreptatea și toporul	437
D. Foarfecele	439
Ras, tuns	439
E. Cuțitul	439
F. Acul	440
G. Ursita. Desfăcutul	441
H. Secerea	444
I. Coasa	444
Cântece	445
Urâta și iubită	445
Lasarea	446
Doină	446
Dusul la coasă	446
Dorul	447
Moartea	447

Cap. I

Lupta între Dumnezeu și Dracul

§ 1. Cum s-a făcut pământul

Din început era peste tot numai apă; singur Dumnezeu și cu Dracul umblau pe deasupra. Iată se întâlnesc amândoi. „Cum te cheamă pe tine“? zice Dumnezeu. „Nifärtache“, zice Dracul. „Da pe tine“?, întreabă Dracul. „Pe mine mă cheamă Färtache“, zice Dumnezeu. „Haide ș-om face pământ“, zice Dumnezeu. „Haide“, zice Nifärtache. „Bagă-te în mare și ia pământ în numele meu“, zice Dumnezeu. Nifärtache se bagă și zice: „Iau pământ în numele meu, nu într-al tău“. Când scoate mâna din apă, nu mai era nimic, pământul tot s-a fost spălat. „Vezi, zice Dumnezeu, că ai scos în numele tău, nu într-al meu. Mai bagă-te o dată“. Nifärtache se bagă și zice tot ca dintăi: „Iau în numele meu, nu într-al tău“. Dară Dumnezeu a făcut gheață deasupra; până ce a spart el gheața, pământul iar s-a fost spălat. „Vezi, zice Dumnezeu, iar n-ai făcut cum ți-am zis eu!...“ Dintăi Dracul sta până în genunchi în apă, pe urmă până în brâu, amu era până în gât. „Ia seama, i-a zis Dumnezeu, că îndată te-neci“. El iar s-a plecat și tot n-a făcut cum i-a zis. Dumnezeu iar a prins gheață. Când s-a suit sus ș-a văzut că amu nu mai are pământ nimică în mână, și avea să se înece, a zis: „Apoi dar lasă să fie și într-al lui“. Când a zis vorbele aceste, atâta pământ a rămas cât era pe sub unghii, și cu acela a ieșit afară. Dumnezeu a luat un pai, i-a scobit unghiile și din țărâna aceea a făcut o turtiță, a pus-o în palmă, a suflat și a bătut cu palma deasupra. Când deschide, este pământ cât un pat. Pune turta pe apă: „Amu avem pământ pe ce ne culca la noapte“, zice Dumnezeu.

Vine seara, se culcă alături, dar Nifärtache îl tot împinge pe Dumnezeu să-l înece. Și l-a tot împins toată noaptea; când se uită a doua zi, era pământ cât este și astăzi, el tot creștea sub Dumnezeu!

Ioan Pisarciuc, Roșă

§ 2. Bindecuvântarea pământului, crucea, botezul

Din început era numai apă, Dumnezeu zbura pe sus ca un hulub, iar Necuratul cu trei rânduri de aripi sta în apă, și a fost strâns niște spumă cât casa. „Ce faci acolo?“, îl întreabă Dumnezeu. „Vreau să-mi fac un loc, să am pe ce ședea“. „Nu face așa, că nu-i bine, ci fă cum ți-oi zice eu. Du-te în fundul mării și adă pământ în numele meu“. El n-a vrut să zică așa, căci voia să fie pământul al lui, și tocmai a treia oară a zis, când nu-i mai rămăsese decât pe sub unghii. Dumnezeu a luat acel pământ și a făcut un pat, de s-au culcat amândoi: „Măine îl voi blagoslovi“, a zis Dumnezeu.

Când a gândit Necuratul că Dumnezeu doarme, l-a luat încetișor în brațe ca să-l arunce în mare, dar pământul a început a crește și apa a se depărta. Diavolul a prins a alerga cât putea, doar ar ajunge la mal. Mai întâi a alergat spre răsărit, cât e

pământ spre răsărit în ziua de astăzi, și văzând că nu-i capăt s-a întors iar la culcușul lor, știind că acolo e malul aproape. Acum a pornit înspre asfințit, dar pământul și aice a început a crește sub picioarele lui și a mers iarăși până unde e azi capătul pământului. Văzând că nu-i încotro, s-a înturnat iară la locul lor, cu gândul că mai este încă în două părți malul apropiat, vrând să-l arunce înspre miezul nopței. Dar și aice a mers până ce-a ajuns la capăt, de unde iarăși s-a înturnat și a luat-o înspre amiazăzi, până ce apoi văzând că orcât ar merge nu mai e sfârșit, s-a întors și l-a pus pe Dumnezeu înapoi jos, de unde l-a luat. Dar Dumnezeu toate le știa. A doua zi, spune diavolul către Dumnezeu: „Hai Doamne, ș-om blagoslovi pământul“ „Dar amu-i blagoslovit!“, îi răspunde Dumnezeu. „Tu ce-ai făcut cu mine astă-noapte, nu i-ai făcut cruce, nu l-ai blagoslovit?“

Iluță Moraraș, Roșa

*

Alții spun că Dumnezeu ar fi zis: „Nu l-ai botezat (pământul)?“ și că diavolul l-ar fi tras de picior pe Dumnezeu în cele patru părți.

Un țigan din Mihalcea

*

Diavolul mai întâi să se fi făcut rățoi, și ca rățoi îmbla pe apă, când s-a întâlnit cu Dumnezeu. De aceea nu se mănâncă capul de rață. Locul unde a fost cel întâi pat al lor e unde se află Ierusalimul. Acolo e buricul pământului.

Elena Olanu, Broscăuți

*

Dumnezeu pe unde călca, creștea iarbă și flori, iar în urma Necuratului creștea piatră și năsip.

Moraraș, Roșa

§ 3. Cum s-a făcut focul, de când e cârja mitropolitului

Dracul s-a apucat să facă focul. Dumnezeu a mers cu un băț bortit de soc și, tot jucându-se cu bățul în foc, a intrat un cărbune în băț; așa a avut și Dumnezeu foc. (De atunci bățul acela e cârja mitropolitului.) Dumnezeu a ascuns focul său în piatră, iară focul Dracului s-a stins. Dracul a început a-l învinui pe Dumnezeu că i-a furat focul... „Prostule! îi zice Dumnezeu, nu-mi trebuie mie focul tău, eu am foc și în piatră“. Și, lovind două pietre au sărit scântei: „Uită-te cât de degrabă fac eu foc!“ Atunci dracul a rămas pe jos. „Tot mai mare dar ești tu decât mine!“, a zis el lui Dumnezeu.

Ioan Pisarciuc, Roșa

§ 4. De când e lupul, de când sunt câinii, de ce n-are dracul călcâi la picioare

Diavolul s-a apucat să facă dihanii de plop, ca să-l mănânce pe Dumnezeu, și a făcut pe lup. Iată vine Dumnezeu! „Ce faci?“, îl întreabă. „Ja fac și eu, numai nu

poate umbla“. „Mai cioplește-l puțin!“... L-a cioplit. „Dă-mi-l mie, zice Dumnezeu, c-a îmbla“. „Ți-l dau!“ Dumnezeu l-a blagoslovit și s-a făcut lup; iar din surcelele cioplite – căței și i-a amuțat asupra Dracului. Dracul la fugă. Lupul și câinii după drac. Dracul, de frică, s-a suit într-un copac, da lupul a sărit și l-a apucat de calcâi. De aceea e dracul cu calcâiul rupt.

Același

§ 5. Cum s-a făcut casa

Dracul a făcut casa, dar fără ferești; cara cu sacul lumina în casă. Trece Dumnezeu pe acolo și îl vede tot ieșind cu un sac afară și fuga iar în casă înapoi. „Ce faci, Nifărtache?“, îl întreabă Dumnezeu. „Ia, am făcut o casă, dar e întuneric înuntru și m-am apucat să duc soarele, ca să fie lumină“. „Degeaba, că n-a fi ce vrei tu! Dă-mi-o mie!“ „Dată să-ți fie!“ Dumnezeu a luat și-a taiat în părete ferești și îndată s-a văzut. „Dară tot ești tu mai cu minte decât mine“, a zis diavolul lui Dumnezeu.

Pisarciuc

§ 6. Cum a făcut carul

Tot dracul a făcut și carul. L-a fost făcut întreg, frumos, în casă, când să-l scoată afară nu poate. S-apucă să năruie casa. Trece Dumnezeu pe acolo și vede. „Ce te-ai apucat să faci, Nifărtache?“, îi zice Dumnezeu. „Ia am făcut un car și nu-l pot scoate afară“. „Dă-mi-l mie“. „Dată să-ți fie!“ Ia Dumnezeu și desface carul și merge afară de-l pune iar la loc, cum a fost; apoi l-a blagoslovit să fie pentru oameni, și amu avem car.

Pisarciuc

Unii spun că a făcut carul și sania și Dumnezeu s-a tocmnit astfel cu dânsul, ca vara să fie sania a diavolului și iarna carul al lui.

§ 7. Cum a făcut ciubotele

Dracul a făcut ciubotele. A făcut mai întâi o ciubotă să se încălțe, și tot baga amândouă picioarele într-însa; nu-i vinea în minte să facă altă ciubotă pentru celalt picior. Vine Dumnezeu: „Dă-mi-o mie, că tot nu știi ce să faci cu ea!“ – „Dată să-ți fie!“ „Mai fă una ca asta“. Dracul se apucă și mai face una. Atunci Dumnezeu s-a încălțat și dracul tare s-a minunat. Iar Dumnezeu le-a dat la oameni și de atunci avem ciubote.

Pisarciuc, Roșa

§ 8. Omul

Pe om dracul l-a făcut din lut și a început a vorbi la dânsul; dar lutul nu-i răspundea. Trece Dumnezeu pe acolo și îl întreabă ce face. „Ia, fac și eu, numai nu vorbește!“ „Dă-mi-l mie!“ „Dată să-ți fie!“ Dumnezeu a suflat duh sfânt omului și a început a vorbi. Atunci dracul de ciudă face: „Ptiu!“ și l-a stupit tot. Dumnezeu l-a înturnat pe om cu ceea ce era afară înlăuntru și pe din afară l-a făcut așa cum e acuma. De aceea omul nu-i curat înlăuntru și noi de aceea stupim, pentru că ne-a stupit atunci dracul. Noi de câte ori stupim, pe dânsul îl stupim.

§ 9. Femeia

Dracul a făcut pe Adam din lut iar apoi l-a dat lui Dumnezeu de l-a blagoslovit, și-a înviat. Adam era cu păr pe dânsul. Dumnezeu i-a făcut să aibă și soție; din coasta lui Adam a făcut-o pe Eva. Dracul, când a văzut-o, s-a luat la fugă după Dumnezeu, să-i spuie ce este aceea. Atunci Dumnezeu i-a spus că aceea e femeia, soția omului.

Domnica Culincu, Mihalcea

§ 10. Fierul, scripca, altițele, vitele, plugul

Zice că tot ce-i pe lume „El“ a făcut. Și fierul l-a făcut din piatră; tot fierbea și fierbea și nu știa cum să isprăvească. Dumnezeu a venit și i-a arătat.

Și scripca tot el a făcut-o. Numai borțile la scripcă, ca să răsune, nu le-a fost făcut. (Alții zic că lemnișorul, pe care se rădică strunele, nu l-a știut pune).

Dumnezeu a venit și a isprăvit, și acu avem scripcă de cântat. (Scripca se zice că mai întâi decât toate cele a făcut-o).

Și altițele la cămeșe la femei tot diavolul le-a făcut așa frumoase cum sunt, dar nu știa unde să le puie; cerca să le puie ba pe picioare, ba pe trup. Dumnezeu a spus că la umere au să vie, și așa e.

Vitele tot diavolul le-a făcut, din lut; numai cât Dumnezeu le-a suflat duh și le-a blagoslovit să fie de folos la oameni. Și plugul diavolul l-a făcut, numai nu știa cum să puie boii; îi punea cu dosul la proțap și nu-i putea porni nici într-un fel. Dumnezeu a pus boii cumsecade și a tras o brazdă, ca să facă și oamenii așa.

El toate le făcea, numai nu știa cum să le încheie. Așa Dumnezeu sfântul voia și îi da în gând să facă ca să le poată lua de la dânsul și le-a blagoslovit să fie pentru noi.

Diavolul îi spunea lui Dumnezeu „fărtate“, iar Dumnezeu îi zicea lui „nefărtate“, dar lui tot i se părea că Dumnezeu îi zice „fărtate“.

Aceleași se povestesc pretutindene.

§ 11. Pânea, ierburile, copacii

Dracul a făcut și om și vite, dar nu știa ce să facă cu dânsele. Dumnezeu a luat și le-a împărecheat: pe om cu femeie, pe găină cu cucoș, pe vită cu vită și toate celea. „Bine, a spus dracul, dar din ce vor trăi acestea, cu ce se vor hrăni?“ Dumnezeu avea niște gunoi, niște colb în buzunar, vâri mâna și aruncă pe pământ. Îndată s-a acoperit pământul cu de toate: grâu, săcară, orz, ierburi, pomi ș. a. „Iată: acesta-i grâu, a spus Dumnezeu, cu de acesta și cu poame se vor hrăni oamenii; aceasta-i iarbă, vor paște și se vor hrăni vitele; găina pe lângă om se va ținea“, și tot așa a spus Dumnezeu despre toate.

G. Cosmischi, Roșu

§ 12. Moara

Și moara tot dracul a făcut-o cu totul tot, cum are să fie; numai clenciul, care toarnă grăunțele în piatră nu era și nu măcina. (Alții spun că numai bortița nu era, pe unde curge făina). Dară Dumnezeu a îndreptat-o, după ce i-a dăruit-o, și moara a început a umbla. Atunci dracul a pornit a plânge: „Cum, toate mi le iai, nici pe aceasta nu mi-o lași?“ „Nu plânge, că-i a ta, a zis Dumnezeu, numai tu să n-ai treabă la oamenii cari vor măcina“. De aceea se țin dracii la moară.

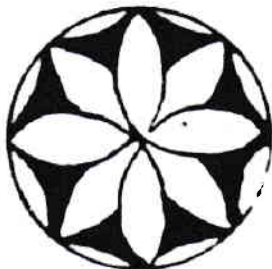
§ 13. Morariul dracului, ursul

Dracul, ca să spărie pe Dumnezeu, a zis morariului să se îmbrace c-un cojoc întors pe dos și să se ascundă sub pod, să morăie. Dar Dumnezeu știa toate. Trece pe acolo, da morariul face „mor.. r.. r“ la Dumnezeu. Atuncea Dumnezeu l-a blagoslovit că așa să rămâie, pe loc s-a prefăcut în urs. De atuncea e pe lume ursul. Ursul e din morari!

§ 14. Dumnezeu aruncat în apă

Dumnezeu, cum dormea odată la mal, lângă moară, dracul l-a trântit în apă, doară l-ar îneca. Dar apa îndată s-a uscat, și Dumnezeu nu s-a înecat. Atunci a văzut diavolul puterea lui Dumnezeu.

Piscarciuc

LIBRIS

We know
books

Elena Niculiță-Voronca

**DATINELE ȘI
CREDINȚELE
POPORULUI ROMÂN**

**Adunate și așezate
în ordine mitologică**

Ediție îngrijită și introducere

de

IORDAN DATCU

II

Editura SAECULUM I.O.
București – 2019

TABLA DE MATERIE

Cap. V. Sf. Mihail. Soarele și Luna. Iarna și vara. Ziua și noaptea. Viața și moartea.	5
§ 1. Căsătoria. Dragostea	5
Fratele și sora	7
Variații:	7
Sora și fratele	9
Soarele și luna, cununa. Zina	9
Fată lasată	10
Soarele însurat	15
Credința în dragoste	17
Săgeata soarelui	18
Soarele. Boalele	18
Variante:	19
Soarele e neînsurat	19
Soarele e totdeauna suparat.	20
Soarele și mama lui	21
Sărbătorile femeiești.	22
Cimilituri:	22
Visuri	22
Proverbe, etc.	23
§ 3. Despre lună	23
A. Luna, dragostea	23
Luna, de frumoasă	24
Luna, întâlnirea	24
B. Luna, timpul. Noaptea	25
C. Iarna și vara	26
Capul împaratului	27
Soarele, Luna și Vântul	28
Băietul cel fără noroc	28
D. Frații din lună	28
§ 3. Sf. Arhanghel Mihail.	30
A. Viața și moartea	30
B. Sf. Mihail om. Îngrijirea lui Dumnezeu.	31
Moartea	31
Îngerul	31
§ 4. Iubirea. Unirea. Răutatea. Mânia. Dușmânia	33
Pepelea. Ivan	34
Cântece	38
Unirea e puterea	39

Barbatul rău	42
Ș-a dat peste om. Răsplătirea	42
„Cine sapă groapa altuia, cade singur într-însa.“	43
Împaratul Constantin	44
§ 5. Slăbăciunea. Puterea. Lupta	47
Care e împarat	48
Cine e mai mare	48
Mai mare peste cei mai mici	49
Popul și bradul	49
Barbatul fricos	50
Talharii și jidanii	50
Țiganul și lupul	51
Jocuri	51
Muzica	52
Voinicia	53
Lupta celor trei frați	55
Omul voinic	56
Dumnezeu. Încrușișarea cu zeități. Mai mare decât tine	57
Blăstămul. Pacatele. Doamna și pascariul. Dumnezeu	58
Broasca și ghemul	61
Cum e pe ceea lume	62
Judecata e după moarte	62
Ce pățimesc cei mari, pe ceea lume	63
„Să te duci oareunde și să-mi aduci nu știu ce“	64
Dumnezeu	66
Pe ceea lume	66
Fiu Amin	67
Puterea lui Dumnezeu. Înțelepciunea. Istețimea	68
Ciobanul	69
Toderița. Inelul lui Iordache Zmeul	70
Talharii și fata	72
Fata morariului	73
Fata, caii, inelul și talharii	74
Fetele împaratului	75
Omorătorul de femei	76
Urechea în foc. Somnul pe un an	78
§6. Credinți despre trai, sfadă etc. Dulcele și amarul	79
§7. Marți	81
§8. Corbul	81
Corbul	83
Corbul și săbiile	83
Fata Vidmei	85
Ciudilă	87
§9. Nagățul. Tatarii. Capcâni	88

§10. Împarații. Bătăliile. Împaratul Constantin.....	90
Sabia lui Constantin-Împarat.....	90
Calul Împaratului Constantin.....	90
Comoara Împaratului Constantin.....	90
Țețin-Împarat. Iuliaș-Împarat.....	91
Ștefan Vodă și turcii.....	91
Ștefan Vodă și bătălia de la Ciortărei.....	91
Paltenu și Ștefan.....	92
Din vremea turcilor.....	93
Cântece.....	95
Bătălia. Catanele.....	97
Cântece.....	98
Cântec de pe când se prindea cu arcanul la oaste.....	98
Cătănia.....	99
Cântece vechi. Căpitanul ce merge la bătălie și moare.....	109
Cântece nouă.....	110
Înapoi din bătălie. Legende.....	111
Cântecul soacrelor.....	113
Dragostea.....	115
§11. Dochia. Mart.....	116
Mărțișorul.....	118
A. Toaia.....	118
B. Brândușele. Mașteha pământului.....	119
C. Maica Domnului.....	120
D. Vremea. Omătul și nouri cu fulgerile.....	123
Broasca țestoasă.....	124
Țaranul pățit.....	125
E. Faur. Mart.....	126
F. Mart, Prier și Mai.....	126
G. Lună nesănătoasă.....	126
H. Frigurilel. Sf. Ion Cap Tăiet.....	127
§12. Sf. Toader.....	130
§13. April.....	131
§14. Calul.....	132
Sf. Spiridon.....	134
Caii lui Sf. Toader.....	135
Uncheșul și nepotul.....	136
Credinți. Capul de cal. Potcoava.....	137
Potcoava.....	138
Caii împaratului.....	138
Cântec.....	139
Calul și țigani.....	139
Calul. Dragostea.....	140
A. Făt-Frumos. Craiul. Craidonul.....	140

Ion.....	140
Cântec vechi.....	142
Gheorghieș.....	142
Ion.....	143
Crucea.....	144
Blăstămul.....	144
Bătrânul. Amintirea.....	145
B. De cele holteiești.....	146
Calul. Ursita.....	149
Calul nunei.....	150
Jugul.....	151
Căsătoria.....	151
§15. Carul.....	152
Roata. Jugul.....	153
Diavolul și carul.....	154
 Cap. VI. Tunul. Grindina. Ploaia. Șerpii. Cocostârcul.	
Alunul. Ziua Crucii.....	155
§1. A. Sămănătura. Bostanul. Tunul.....	155
Cântece.....	157
Amorul. Harbuzul.....	157
Copila moartă. Tunul. Ploaia. Fulgerul.....	160
B. Joile. Tunul. Cânepa.....	160
Împaratul Joian. A noua joie.....	161
C. Mărul. Poamele.....	162
Care-i ceasul cel mai curat?.....	163
D. Copiii cei nebotezați, omorâți.....	164
Cum se leagă sau cum se alungă piatra.....	165
E. Piatra și Sf. Petru.....	166
F. Balaurii.....	167
G. Sfânta Duminică și Sf. Ilie.....	168
H. Cu ce se alungă piatra? Paștele. Lumânarea. Cuțitul. Femeia. Floriile. Duminica Mare. Sf. Ioan. Broasca și șerpele.....	168
I. Solomonarii și balaurii.....	170
§2. Despre șerpi. Piatra cea scumpă. Balaurul e sfânt.....	172
Balaurii în Basarabia.....	172
A. Povești.....	174
Pan Racoțchi.....	175
Cânele, mâța și șerpele.....	176
Balaurul.....	177
Inelul de la șerpe.....	178
Să nu-i zici șerpe.....	180
Gheorghieș.....	182
Slutul.....	186
B. Șerpele blastamat. Femeia.....	187

Șerpele și Bradul. Șopârla.....	188
De ce n-are dreptate femeia.....	188
Șerpele. Mărul.....	189
Ciobanul Limon.....	189
Dragostea. Comoara.....	189
Fata pădurariului.....	190
C. Șerpele noroc. Să nu-l omori.....	191
D. Sf. Alexi, omul lui Dumnezeu. Diferite despre șerpi.....	192
Cum se face otrava.....	193
De ce te temi, de aceea nu scapi!.....	194
E. Descânțece de șerpe.....	194
Descântec din Costâna.....	196
F. Cucostârcul. De ce sunt șerpii. Din ce s-a făcut cucostârcul.....	196
G. Șerpii s-au dus cu corabia etc.....	197
Balaurul ce cântă.....	198
H. Nazdravanul.....	198
Cum poți fi nazdravan.....	198
I. Medicina. De ce mănâncă cânele iarbă.....	199
Doctoresele.....	199
Mărul cel de viață lungă.....	200
Cum se poate preface omul în alt chip.....	200
Preminte Solomon.....	201
§3. Ziua Crucii (14 septembrie).....	201
Sufletul.....	202
Slujba de Ziua Crucii.....	203
§4. Alunul.....	203
Cânțece.....	204

Partea IV APA

Cap. I. Iarna. Omătul. Ploaia. Curcubeul. Ovidenia.

Sâmbăta. Joia. Băutura. Iordanul. Sf. Ioan. Trif și

Stratenia. Șoarecii. Ursul..... 206

§1. Strigoaicele. Piatra. Ploaia. Bruma.....	206
Strigoaica cal etc.....	208
Motanul strigoi.....	210
§2. Curcubeul.....	212
§3. Gușa.....	213
Cântec.....	214
§4. Apa și focul. Vinele de ploaie, de apă.....	214
Cine e mai puternic?.....	214
Ce-i apa?... Ce-i focul?.....	215
Ploaia, dragostea și urâtul.....	216
Femeia. Fântâna.....	216
Femeia. Apa. Dragostea.....	216

Fântâna din fată.....	218
Credinți. Dumnezeu și dracul.....	219
Apa. Nașterea. Moartea.....	222
§5. Sufletul. Apa. Știma apei. Înecații.....	223
Maica Domnului. Sfântul Neculai.....	225
Înecații. Luna. Lumina.....	225
Ovidenia. Iarna.....	226
Femeia. Iarna.....	227
Apa pe ceea lume.....	227
§6. Leșia.....	229
§7. Sâmbăta.....	229
§8. Borșul.....	231
§9. Joi.....	232
Joia Mare.....	233
Noaptea din Joia Mare.....	235
§10. Beutura. Sf. Vasile. Vinul.....	235
Credinți.....	237
Băutura. Sânge.....	238
Bețivul și norocul.....	238
Crășma e blagoslovită.....	238
Nunta. Dumnezeu și Sf. Petru.....	239
Vinul. Dragostea.....	239
Obiceiuri la pahar.....	240
Veselia.....	241
Vinul, cântecul și femeia.....	241
Crășma dorului.....	241
Diferite.....	242
Proverbe.....	242
Vinul. Pacatele.....	243
Finul și nașa.....	243
Variantă.....	243
Dunăraș și Sf. Duminică. Poveste.....	244
Vinul din România.....	245
A. Rachiul și Sf. Petru.....	246
Iarmarocul de Sf. Petru în Cernăuți.....	246
De ce l-au bătut pe Sf. Petru catanele?.....	246
Catanele și ploaia la manevre.....	246
Sf. Petru și omul sarac.....	247
Rachiul făcut de dracul.....	248
Căiala.....	248
Pacatele și rachiul.....	249
Cântece despre beție.....	249
Doina. Beția.....	253
Contra și pentru beătură.....	254
Neguțitoriul de vin în rai. Poveste.....	255

§11. Agheasma. Ploaia. Izvoare lecuitoare.	255
Mănăstirea Gorovei	255
Izvorul ciobanului sau al Maicei Domnului. Ploaia	256
Izvorul Sfântului Ioan	257
Călindarul vremii.	257
Visuri	259
Poveste. Fata cu ochii scoși	260
§12. Iordanul. Botezul Domnului (în 6 ianuarie)	262
Sfârșitul lumii și cei 30 de ani ai diavolului.	263
Ajunul Bobotezei	264
Împușcatul.	265
Agheasma ce se face peste an.	266
§13. Sf. Ioan Botezătorul	267
§14. Lanțul sfântului Petru în 16 ianuarie.	268
§15. Șoarecii. Din ce s-au făcut șoarecii	268
Șoarecul e dracul.	268
Șoarecul suflet	269
Țiganul și șoarecul.	269
Credinți	270
§16. Trif și Stratenia (în 1 și 2 februarie)	271
Credinți	272
§17. Ursul.	273
Ursul. Ursita	274
Ursul și cerbul.	274
Ursul archimandrit	275
Poveste. Ursul. Mărul	276
§18. Aflarea capului Sfântului Ioan. Primăvara.	276
 Cap. II. Primăvara. Postul. Peștele. Racul. Broasca. Rața.	
Răchita. Sf. Gheorghe	277
§1. Postul. Apa. Peștele	277
Ștefan Vodă și schivnicul	278
Apa Iordanului	278
Credinți	279
Peștele și porcul.	279
Povești.	280
Ion Lenea. Norocul	280
Femeia. Apa	281
Pescariul și fata luni	284
Poveste dumnezeiască. Blăstămul mamei. Preaminte Solomon.	285
§2. Racul	285
§3. Broasca. Broasca țestoasă. Broatecul	286
Broatecul.	286
Dochia. Broasca. Izvoarele	286

Uliul și broasca, etc.	287
Mama. Broasca	287
Povestea Maicei Domnului	288
Maica Domnului găsind pe Domnul Christos	289
Lacrimile Maicei Domnului	291
Altă variantă a povestei din Botoșani	293
Credinți etc.	294
Cântece	295
Racul și broasca	296
Povești	296
Vântul, ploaia și gerul	296
Maria Cosânceana. Oul	297
Broasca zmeoaică	299
Broasca și băietul	300
§4. Oglinda, apa, muțenia	300
Preminte Solomon	301
Muțenia, apa	302
Poveste. Fata mamei mării	302
§5. Marea. Apa Sâmbetei. Cântecele noastre, poveștile, vorbele	304
Sfântul Gheorghe	305
Apa Sâmbetei	306
Marea roșă	306
Mărul roș	306
Sorbul apelor	307
Valurile mării	307
Oameni palustri	307
§6. Mărgăritarele. Apa. Mama. Mama nedreaptă. Sora nedreaptă.	
Femeia nedreaptă	308
Suic-te mărgăritari mare	309
Doi feți-logofeți cu părul de aur	310
Trei feți-logofeți cu părul de aur creț	311
Cei doisprezece feți cu părul de aur	312
Blagoviștenia	313
Pomul care cântă etc.	314
Rața. Mama	315
Bucatele amare. Paserea	316
Crucița	317
Irina și Chiril. Cerbul. Mreana	318
Tatăl. Mama. Mâncătorul de carne	320
Berbecul	321
§7. A. Rața. Lebăda. Gâsca	321
Rața descoperitoare	322
Barbatul înainte	323
B. Lebăda	323

C. Gâștele.	324
Rața. Povești. Fetele luni. Norocul.	325
Cutia cea verde. Paștele	328
§8. A. Răchita	333
Povești.	334
Mama. Copilașul. Fluietul.	334
Fata moșneagului și vițica. Hulubul. Răchita, Cucușul.	337
Hulubul.	339
B. Salcea. Floriile	340
Salcea e blastamată	341
§9. Sf. Gheorghe. Fântâna	341
Fântâna și lumânările.	341
Cap. III. Îmbrăcămintea. Seva. Sângele.	344
§1. A. Cânepa, Apa. Natura. Lenea.	344
Cânepa de vară și de iarnă	344
Ca să rodească cânepa, să nu fiu gol	344
Codrul. Câmpul. Îmbrăcămintea	346
Îmbrăcămintea. Florile	348
Mâncarea. Îmbrăcămintea	348
Lenea	348
B. Pânza și Maica Domnului.	350
C. Paingânul.	350
D. Ursitele. Viața. Moartea.	352
E. Firele. Viața. Sângele.	353
Nodurile	354
Sudoarea. Strănutul. Scuiatul.	355
F. Îmbrăcămintea oamenilor. Curățenia. Unghia. Părul. Cânepa	357
Descântec de junghi	359
Strigoiful. Cânepa	359
Cânepiștea.	360
Vidmele	360
Glasul al șeptelea.	361
Lucrul cânepii	362
Natra	363
Gurile. Sfada	364
Îmbracatul. Purtatul	365
Visurile despre cânepă, îmbrăcămintea.	365
G. Dragostea. Pânza	366
Cântec.	366
Soacra și nora	369
Cântece.	369
Puterea găteii	370
Barbatul gătit	371
Păunul. Pânza paingânului.	371

Iubirea deopotrivă	372
Pentru cine nu-ți place, nu te gătești	372
Jălirea	372
Nevasta separată pentru găтели	373
§2. A. Portul la români	373
Văpselile ce și le fac femeile	375
a. Galbăn. Verde	
b. Portocaliu	
c. Roș	
Roș din arin	
d. Negru	
Negru din coji de nucă	
Negru din arin	
e. Albastru. Verde	
Verde în usuc	
Albastru în usuc	
f. Văpsele comparate	
B. Straietele de matasă	377
Schimbarea portului. Pierderea mătasei	378
C. Portul târgovețesc și costumul național	379
D. Portul vechi	382
E. Industria casnică. Mobilierul	385
Fata hamică	388
Soacra și nora	389
§3. Pe ceea lume	389
Hainele. Moartea	391
După mort să nu plângi	391
Cânepa pe ceea lume	392
Cămeșa	393
Cui se deschide raiul	393

Partea V Focul

Cap. I. Lumina. Botezul. Cununia. Moartea. Lumânările.

Ceara. Albinele	396
§1. Apa și focul	396
Copilul în biserică. Părul și unghiile	398
Nănașul la alte ocazii	398
Povești	399
Băiatul de lemn. Darul de la nănașul	399
Bataia. Cumătrul	400
A. Soră de cruce, frate de cruce	402
B. Cununia. Soarele și luna	402
Nunii. Cununia	402

Lumânările de cununie (Poveste) Omul de flori cu barba de busuioc	403
Credinți. Cununa. Femeia curată. Dreptatea. Norocul. Pricazul	403
Nunii. Curățenia	405
Povești. Dreptatea	406
a) Cel ce nu spunea minciuni	406
Boul cu coarnele de aur	407
Poveste de Paști. Credinciosul	408
b) Femeia. Norocul. Basmăua. Dragostea	409
Podariul	410
Soția credincioasă	411
Norocul	411
Norocul. Paserea. Învățăturile	413
Apa și femeia	415
De demult era răsul scump. Dreptatea. Sacul cu vorbele	415
Pe ceea lume	417
§2. Lumina pe ceea lume. Credinți. Lumânarea la moarte	418
Lumânările la mort. Toiagul	419
Lumânările la biserică. Candela. Untul de lemn	420
Untura	423
Porcul. Răchita și slănină	423
§3. Ceara. Mierea. Oaia și albina	424
Mierea	425
Proverbe. Visuri	427
Lumânările. Povești. Tremoilă	427
Variație. Inelul	428
Lumina	429
Bacalul	430
Stejarul. Leul. Scăpărătoarea	431
Bățul și lumânarea	432
Crengile. Lumânările. Solzii	434
Lumânările. Copacul	435
Cap. II. Focul	437
§1. Socul. Bozul	437
De dragoste și de ursită	438
Poveste	438
A. Bozul	439
§2. Cum s-a făcut focul	439
Cum să te porți cu focul	441
Cum se face focul viu	442
Focul la anumite zile	443
Focul de Paști. Ce însămnă?	444
a) Focul, femeia, dragostea	445
Focul, curățenia. Bucătărița la nuntă	446

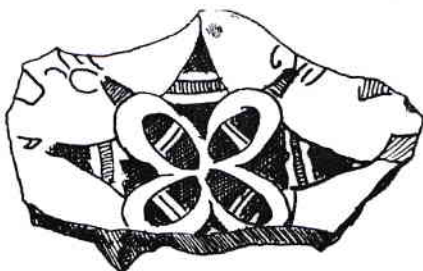
Focul. Viața. Dragostea	447
Focul potolit.	447
Ca să se mărite fata	448
b) Credinți. Cenușa. Hornul, etc.	448
Hornul.	449
c) Ca focul nu mai este nimic	450
d) Unde șede dracul	452
Dracul de lângă vatră. Judecata de sub soare.	453
Lampa.	453
§3. Tiutiuul. Luleaua	454
Cum s-a făcut tiutiuul.	454
Altă variantă.	455
Busuioc, finul lui Dumnezeu. Floarea, fina lui Dumnezeu	455
Cel ce a scos sufletele de la draci din iad.	456
§4. Tămâia	457
Tămâia și fluierul	458
§5. Reînvierea prin foc. Povestea lui Dumnezeu. Copilul	460
Băiatul scos de la dracul	463
Povestea poveștilor.	464

Cap. III.

Dumnezeu. Destinul. Ceea lume. Judecata. Sfârșitul lumii . . 468

§1. Despre Dumnezeire. Preoții	468
Domnul Christos. Lumina. Munții cei mari.	469
Rugăciuni la Maica Domnului și la Domnul Christos	470
Munții cei mari. Zinele	471
Împaratul din Țețin. Dumnezeu și Sf. Varvara	472
Turnul de la Sinaia	472
Puterea lui Dumnezeu	472
Scaunul lui Dumnezeu.	473
Cel ce a mers să-l caute pe Dumnezeu	474
Munții umblători	474
Cel ce a mers să se judece cu Dumnezeu	475
Când vezi răul, te ferește de dânsul, căci dacă nu știi, Dumnezeu te ferește.	475
Doamne-ajută!	476
Fata harnică și flecăul leneș	476
Copilul ce scrie în cer	477
Cei doi frați	477
Bivolul	478
De ce nu mai au preoții saț	479
Popa Cărăbuș. Oracolul.	480
Țiganul și popa	481
Preotul. Cartea	482
Mario, Mario.	482

Boii furați și popa.....	482
§2. Scrisul. Pacatele.....	483
Alexandru.....	484
Pacatele. Pocăința.....	485
§3. Copiii pe ceea lume. Preacuminte Solomon.....	485
Baba în rai.....	487
Omul cu copii mulți.....	487
Soldatul. Talpa iadului.....	488
§4. Pe ceea lume.....	489
Cum ne sunt nouă sufletele.....	493
Prietenii.....	494
Mortul recunoscător.....	494
Ion Credinciosul.....	496
§5. Schimbarea sufletului în vite, etc. Diavolul și munții.....	499
Credinți.....	500
§6. Sfârșitul lumii. Judecata.....	501
Bătălia cea de pe urmă.....	502
Valea lui Năsâm. Cei doi frați, etc.....	502
Omul și părțile corpului.....	503
Sf. Ilie. Sf. Mihail. Pământul. Sufletele.....	504

Cap. V

Sf. Mihail. Soarele și Luna. Iarna și vara. Ziua și noaptea. Viața și moartea

§ 1. Căsătoria. Dragostea

Soarele și luna, sfinții, demult zice că împlau pe pământ, pe jos, de luminau; dar tot femeia e vinovată, c-a aruncat cu gunoi, necurătenii, în calea lor și de suparare ei s-au suit la cer, ș-amu acolo stau, nu mai vrau să mai vie pe pământ.

O jigancă din Ciudei

S-a văzut, vol. I pag. 37. – Vezi de ce nu se mărită fetele, vol. I, pag. 157-158.

S-a văzut de când e soarele pe lume, vol. I, 229-230.

Soarele dacă apune merge și luminează pe cea lume unde-i iadul și raiul. S-a văzut rohmanii, vol. I, pag. 246.

Pe soare dracii îl rădică pe cer; aista-i boierescul lor.

Pe lună o trag în toată ziua 24 de draci și pe soare 24, până crapă; de aceea ei mor, altfel ar fi pe lume mulți, că ar îmbla alătura de om. (S-a văzut, vol. I, pag. 37.)

Ioan Mihai, Botoșani

Soarele, sara, merge în mare, de arde marea, că altfel ne-am îneca; câte ape curg în mare, s-ar revarsa peste pământ.

Cuciur

Soarele împlă toată ziua și sara intră în mare, de usucă apa pe câțiva stânjeni, altfel s-ar izeri lumea, câte ploii și câte ape curg. Soarele toate apele le usucă.

Palie Bilig, Mihalcea

Soarele, dimineața, când se scoală, e copil de șapte ani și cât împlă toată ziua și vede răutățile ce se fac pe lume, până sara capătă o barbă albă pân' la brâu. Mă-sa îl scaldă în lapte dulce și el iar se face copil.

Botoșani

Soarele are două fețe: fața cea care asfințește e dos, și cea care răsare e față. De la amiază se întoarce cu partea cealaltă, nu mai luminează cu fața.

Botoșani

Soarele se întoarce cu spatele când vede pe lume că se omoară pe cineva.

Botoșani

Când e soarele amiază, Necuratul se întoarce cu dosul la soare. De aceea Sf. Ilie îl urmărește cu săgeata și-l omoară.

Botoșani

La amiază se șede, nu se lucrează, că atunci soarele doarme o minută, un ceas, și Sf. Soare se mânia, zice: „Eu că-s soare și stau, da tu să nu stai?” Soarele doarme noaptea ca și omul.

General

Când e soarele cruce amiază, să te păzești, atunci afară să nu ieși, să-ți cauți lucru în casă.

Necurațul are un ceas, când stă soarele drept amiază și atunci poate face fel de fel de rele.¹

La amiază e cu primejdie să îmbli pe afară, de vântul cel vârticos.

Calena Caliniuc, Mihalcea

Soarele zice că numai de două ori pe zi se hodinește; de amiazăzi curat, atunci când și oamenii hodinesc, – sunt oameni că vreau să lucreze înainte, macar că-i amiazăzi, dar e pacat, tare pacat, și sub sară, înainte de-a scapata. Soarele, după ce apune, merge ca jum. de noapte, până ajunge la casa mâne-sa, că are mamă, și mă-sa-i dă cămeși curate și-apoi se duce de se scaldă în mare, și toată noaptea se spală de tot răul și de toate relele, câte le vede, până iese curat. Soarele de aceea dimineața e roș, că iese din scaldătoare. Pe soare îl îmbia luna să-i fie ibovnic... (urmează).

O țigancă din Camina

Soarele e flecău, e curat și neumblat în pacate; pe dânsul tare l-a vrut luna și ea tot se baga în sufletul lui și-l iubea, atunci soarele i-a zis: „Nu destul ard cu lumea, dar încă dacă m-aș însura și aș avea copii, ce ar mai fi din oameni? Ar arde lumea cu totul, ar trebui să se prăpădească norodul.“ Dar ea tot n-a înțeles de cuvântul lui și tot nu se ducea de la dânsul. Atunci el a luat o baligă și i-a aruncat-o drept în obraz; și acuma se văd doi oameni, în lună, cum tot o rânesc și n-o pot curăți de tot.

O țigancă din Mihalcea

Soarele se iubea cu o cucoană vadană; ea avea fată și o ascundea și tot îl întreba: „Sfinte Soare, Sfinte Soare, cine-i mai frumoasă?“ Da soarele-i răspundea: „Sorica ta.“

M. Gălățanța, Botoșani

Soarele e gospodar, el ne încălzește și ne coace pânelor.

A fost un tânăr foarte frumos și cuminte, și-a făcut o treabă lui Dumnezeu. „Oare ce să-i dau eu pentru lucrul ce mi l-a făcut?“ zice Dumnezeu lui Sf. Petru. „Am să-l fac soare.“ Și l-a pus să lumineze peste toată lumea.

Da luna, – a venit o femeie, într-o cămeșă pân' în pământ înainte lui Dumnezeu – și Dumnezeu a făcut-o lună.

Andrei Motoc, Mihalcea

Soarele e fată, e fata lui Dumnezeu și a fost furată de zmei; ei au închis-o într-o camară și-au vrut s-o siluiască, dar ea nu s-a dat.

Un om din Botoșani

Soarele e și femeie și barbat. Vara, când se scoală dimineața, e femeie, și iarna, când se scoală târziu, e barbat.

Palie Bilig, Mihalcea

Soarele e femeie și luna e barbat, au fost frați și s-au luat, copiii lor sunt stelele.

Botoșani

Soarele e barbat, împărechet cu luna, și se întâlnește cu luna, atunci când ea se priminește.

Idem

Luna și soarele, zice că au fost odată fată și ficior și tare se iubeau împreună, până la urmă au hotărât să meargă la judecată la Dumnezeu: cum va rândui el, așa să facă – și s-a suit întâi soarele sus pe cer, și după dânsul luna. Dar Dumnezeu – fiindcă erau așa de frumoși, nu i-a însurat, dar i-a lasat ca să rămâie soare și lună pe cer și să lumineze oamenilor – și numai când e luna pe sfârșit o ajunge soarele

1. Despre zi și despre noapte, fiind prea mult material, se va vedea la volumul III.

și-i zice: „Bună dimineată, lună veche!“ Dar ea pe loc se întoarce primenită și-i zice: „Mulțămesc d-tale, că-s tot nouă!“

Iluță Moraraș, Roșu

Soarele și luna au fost frați; și Sf. Soare a pișcat pe lună, și de atunci luna se pișcă.

O țigancă din Camina

Sf. Soare și cu Sf. Lună erau frați, și Sf. Soare a vrut s-o ieaie. Sf. Lună s-a dus la Dumnezeu și i-a spus: „Zi-i să-ți facă o rochie, ca cerul cu stelele, i-a zis Dumnezeu, și atunci te-i duce.“ Sf. Soare atâta a îmblat s-a căutat, pân-a găsit o materie ca aceea ș-așa un croitor de i-a făcut rochie întocmai. A mers iar la Dumnezeu, să-l întrebe. Dumnezeu iar i-a spus: „Zi-i să-ți facă o rochie, cum e cerul cu soarele și cu luna, și atunci te-i duce.“ Sf. Soare iar a îmblat, pân' i-a făcut. Când i-a adus rochia aceasta, ea a luat și s-a pișcat, și îndată a început a se departa, că Sf. Soare n-a mai putut-o ajunge, și el și azi îmblă după dânsa, și ar ajunge-o când e plină, că vin aproape; dară ea cum vede că se apropie se pișcă.

Ilie Lupu, Botoșani

Dumnezeu a spus că atunci se va putea lua soră și frate pe lume, când se vor întâlni soarele și cu luna; și ei când e luna pe sfârșit s-ar întâlni, dar ce folos că el e sus și ea e jos, sau viceversa, și nu se mai pot niciodată apropia.

Mahala

Fratele și sora

Îngheață apa Nistrului
În fundul pământului.
El nu-ngheață de-un ger mare,
Da-ngheață de-o suparare:
Mândru crai vra să se-nsoare,
Să iaie pe sora sa-re.
Dar mă-sa i-a spus așa:
- Ahi! căne și păgâne,
Unde asta se mai poate
Să ieaie soră pe frate.
Dar mândru crai așa zicea:
- Sorioară, sorioară,

Ia-ți papucii din hârtie
Și haidem la cununie.
Când în biserică au întrat,
Domnul Christos a suspinat,
Maica Precist-a oftat.
- Părinte, părinte hăi,
Discunună-mă-napoi,
Ț-a da tata patru boi.
- Macăr deie doisprezece,
Cununia-i mare lege,
Cine-o vede ș-o-nțelege,
Ca doi ochi în cap la tine.

Ana Cobelca, Corcești

Variații:

La poarta la Ion Grad,
Șede Gheorghe cât un brad
Și se roagă la maică-sa
Să i-o dea pe soră-sa.
Maică-sa l-a hiicăit
Că aceea nu se poate
Să se ia soră cu frate,
El la asta n-a catat
Și pe murg a-ncălecat,

Lumea împrejur a alergat,
Ca sora-sa n-a aflat.
- Soră, soră, sorioară,
Îmbracă-te-n rochioară
Și te-ncață-n papucași,
Și te uită pe câmpie,
Și haidem la cununie.
Pe câmpie s-a uitat
Și-n biserică c-a-ntrat.

Biserica a tremurat,
Luna-n sânge s-a-necat,

Îngheață apa Nistrului,
Și nu îngheață de ger mare,
Da-ngheață de-o suparare,
Că mândru crai vra să se-nsoare,
S-o ieie pe soră-sa.
- Soro, soră Magdalină,
Garofiță din grădină,
Ie-ți papuci și rochioară
Și te du în chilioară,
Ie-ți colaci de nouă grâie
Și haidem la cununie
- Atuncea din cas-oi ieși
Când calea mi-i auri.
Drum de-aramă
Peste vamă,
Drum de-argint
Peste pământ.
Pe marginea drumului
Pomișorii raiului,
Pin tot pomul rămurele
Și cuiburi de păsărele,
Cu penele aurite,
Când voi trece să ne cânte.
Ele de jele ce cânta,
Frunza-n pom se așeza.
Când la biserică mergea,
Frunza de pe pom pica,
Când în biserică au intrat
Afară s-a-nourat,
Ș-a-nceput a fulgera,
Toți pochii la dâșii cata,
Da icoana Precista
A-nceput a lacrama
Și din gur-a cuvânta:
- Stăi, părinte, nu ceti,
Unde-ai văzut și se poate
Să cununi soră cu frate?
Sângele n-amesteca,
Că pacat îi câștiga.
Da popa s-a suparat
Și de mână i-a luat
Ș-afară-napoi i-a dat.
Crăișor s-a suparat
Și din gur-a cuvântat:
- Soro, soro Magdalină,
Ia-ți papuci și rochioară,

Luminele au prins a stânge,
Icoanele au prins a plânge.

Ropcea

*

Sai la Dumnezeu și zboară.
- N-am rochie de-mbracat,
Nici papuci de-ncațat,
Să-mi fac cu Dumnezeu sfat.
Crăișor s-a suparat,
La Dumnezeu a zburat:
- Doamne, Doamne și părinte,
De s-aude, de se poate
Să cununi soră cu frate?
- Și s-aude și se poate
Să cununi soră cu frate.
Crăișor s-a bucurat
Ș-acasă mi-a alergat
Și cu glas mare-a strigat:
- Săriți frați și voi harțați,
Caii la căruță dați
Și pe dânsa mi-o strigați.
De-auzi, soro, de la teară,
Ne-așteaptă nanașu-afară.
Sfântu Soare, nanaș mare,
Sfânta Lună, mare nună,
Stelele-dreșcuțele
Luceaferii-vătăjei,
C-accia-s mai frumușei.
Ea din casă mi-a ieșit
Și frumos a mulțămît:
- Rămâi, maică, sănătoasă
Dacă n-ai fost bucuroasă
Să mă vezi primblând pin casă
Cu lacrimi fierbinți pe față.
Rămâi, nene, sănătos
Dacă n-ai fost bucuros
Să ai de mine foșos!
Și-n căruță s-a suit
Și-nc-o dat-a chiuît:
Că eu amu mă mărit!
Și la mare-a poposit:
- Frate, frate, frățioare,
În uită-te înspre soare,
Că mă roade-un papuc tare.
Spre Sfântu Soare-a catat,
Ea-n mare s-a aruncat.
El a-notat ce-a-notat
Și de dânsa n-a mai dat.
De inele ruginite,
De ciolane putrezite.

Ascenia Roman, Mahala

Sora și fratele

- Soră, soră Magdalină,
Fă colaci de cununie,
Cei mai mari de veselie.
- Frate, frate și măi frate,
In fă-ți opincuți de fier,
Ațișoară de oțel,
Încunjură lumea de trei ori,
De trei ori pe trei locuri.
- Soră, soră Magdalină,
Fă colaci de cununie,
Cei mai mari de veselie.
- Frate, frate și măi frate,
In fă-ți scăriță de ceară
Și te suie-n sus spre soare,
El pe soarele nunuț mare,

Pe lunuța nunuța-re.
.....
- Eu scăriță mi-am făcut
Și spre soare m-am suit,
Am luat soarele nun mare
Și lunuța nunuța-re.
- Soră, soră Magdalină,
Fă colaci de cununie,
Cei mai mari de veselie.
- Eu cu tine m-oi găti,
La cununie-oi porni.
Unde-a fi glodul mai mare
Eu acolo m-oi бага,
Cu frate nu m-oi cununa.

Voloca

Soarele și luna, cununa. Zina

A fost o babă și-un moșneag, și baba tot ocărea pe fata moșneagului că-i leneșă, că nu-i de nimică. „Știi ce, zice moșneagul, dar las să se ducă fata mea în lume, dacă nu ți-i pe plac.“ Fata s-a luat și s-a dus. Ajunge la o fântână. „Buna dimineață, fântână frumoasă!“ „Mulțămesc d-tale, copilă frumoasă! Nu m-ai griji, nu m-ai curății?“ Fata ia și-o curăță, bea apă și se duce. „Rămâi sănătoasă, fântână frumoasă!“ „Mergi sănătoasă, fată frumoasă!“ Mai merge, găsește un măr spinos; îi zice tot așa, și-l curăță. Apoi a întâlnit o cățea cu salbe la gât și după ce a curățit-o, i le-a dat. Îmblase ea acuma 12 drumuri, iată că întâlnește o doamnă cu trăsura cu patru cai. „Fată frumoasă, nu te-i tocni la mine? Am o cloșcă cu pui de aur, să-i scalzi ca pe copii, că eu alți copii n-am; și-o furcă de aur cu fus și caier de aur, când îi învărti, el singur a toarce și s-a umplea.“ „Ba m-oi tocni“, zice Zina, c-așa o chema. A luat-o acasă și i-a lasat furca și puii și s-a dus. Zina i-a îngrijit și i-a scaldat potrivit, și la câteva luni, când a venit doamna acasă, puii au alergat și i-au deschis poarta cu aripile. „Mamă, tu ne ești mamă, dar mai bună mamă ne-a fost fata asta.“ „Lasă, dragii mamei, că pentru asta eu știu ce-i voi da.“ Și i-a dat doamna ceca vite șir, de la dânsa până la fată acasă. Când a ajuns ea, era noaptea. „Scoală, tată, ce dormi, că îndată e ziuă, nu te leni. Scoală și mi-i face ocoale, că-mi pun averea mea.“ Moșneagul, când a vrut să bată pari pentru ocoale, parii singuri întrau și când a vrut să împletească gardul, nuiielele singure se împleteau. Da ficiorul împaratului, Ion Crai, îmbla în prubă prin lume, ca să ispitească ce trag țărani de la boieri, cu boierescul. A mers singur și s-a pus la secerat și pentru c-a ramas cu patru pași înapoi, a capatat patru harapnice. El a mers de-a scris la boier pe poartă, că patru harapnice i-i dator, și-a fugit. Mergând așa rău îmbracat cum era, a abătut la tata Zinei. Până-atuncea 12 flecăi se încercau să-i scoată inelul din deget și nici unul n-a putut. „Moșule, zice el, ce mi-i da, să iau eu inelul din degetul fetei d-tale?“ „De-l vei scoate, atunci o vei lua“. Ion Crai a scos inelul din degetul Zinei. „De-acum să mi-o dai, să facem nuntă!“ „Zină, Zină, dragul tatei, te-i duce tu după așa un flenduros?“ „M-oi duce, tată.“ „Bine, zice tatăl ei, dar acuma trebuie să mergem și

noi la casa d-tale, să vedem cine ești.“ Au mers ei tocmai la împăratul. „Frumoasă ești, a zis împăratul, și mi-ar plăcea să-mi fii noră, dar ia să te văd, ce putere ai! Adă-mi tu mie: 800 de iepuri, 800 de vulpi și 800 de lupi.“ Zina a șuierat voiniceste și i-au venit fiarele, câte i-au trebuit, și când au ajuns la împăratul singure au deschis poarta.

Împăratul a făcut nuntă cu ficiorul său și cu dânsa. Li-a pus soarele și luna cunune pe cap și i-a cununat, că așa zice că era dedemult. În trei săptămâni după nuntă a avut să fie bătălie și Ioan Crai s-a dus cu tatăl său și cu miniștrii și ș-au făcut lagăr la locul de bătălie, dar acolo în apropiere erau niște talhari mari; Ion Crai a lasat sfatul bătrânilor și s-a dus la primblare, ș-a ajuns la talhari. „Bine ai venit, Ion Crai, ia pune-te cu noi la masă ș-om juca cărțile!“ El s-a pus și atâta l-au jucat, că l-au dezbracat de hainele cele împărătești și de coroană și i-au dat drumul numai în piele acasă. Vine noaptea la tatăl său și se roagă să-i de drumul. Împăratul l-a luat și l-a pus în poiata porcilor să stea și din troaca porcilor să mănânce.

Aude Zina. Ia fără știrea socru-său un regiment de soldați și se duce și ea la talhari; se duce noaptea și spune la ostași să stea pe la fereastă, și când vor vedea că ea se șterge cu mâna pe frunte să năvălească. Întră la ei, se pune și ea la joc cu dânsii. O joacă și pe dânsa. Acu-i rămăsese în mână numai o carte. „Ei, că tare am asudat jucând“, zice ea, și rădică mâna să se șteargă pe față. Atunci și oastea a năvălit. Ei au ramas încremenii. „În ce credeți voi?“, îi întrebă Zina pe talhari. „În Iisus Christos, tatăl făr' de moarte.“ „Dacă credeți în Dumnezeu, cum de v-ați îndurat să-mi lasați barbatul gol? Îndată să aduceți straiile lui încoace!“ După ce i-au adus coroana și straiile, a poroncit la soldați de i-au tăiet pe talhari și au făcut din carnea lor 12 movile. Ea s-a îmbracat în straie bărbătești și s-a dus la socrul său, care a primit-o ca pe un crai, foarte bine; n-a cunoscut-o. Vorbind cu împăratul, s-a făcut că o roade un papuc. „Mă rog d-tale, n-ai pe cineva care e mai rău în curtea d-tale, să mi-l tragă?“ Împăratul a poroncit să vie ficioru-său de la porci. El cum a venit, îndată a cunoscut-o, și pân' ce împăratul s-a înturnat încoace, încolo, el a sărutat-o, ș-a mâncat toate bucatele ce le lasase ea pe masă, de flămând ce era. Apoi, după ce l-a închis înapoi în poiată, ea a pândit unde a pus împăratul cheia, și noaptea l-a scos. L-a fereduit frumos și i-a dat straiile lui cele împărătești de s-a îmbracat. A doua zi, vine înaintea tătâne-său. „Ai scapat Ion Crai?“ „Am scapat. Acuma, tată, spune-mi ce vrei: din săbii să ne tăiem sau din luptă să ne luptăm, pentru ceea ce mi-ai făcut?“ „Stăi! a zis Zina, nu îndrăzni, c-acela-i tatăl!“ El a ascultat-o pe dânsa... El dacă sta atunci cu împărații, cu bătrânii la sfat și nu se ducea să joace cărțile cu talharii, mai bine făcea, dar mintea tânărului cu a bătrânului nu se potrivește; de aceea i-a lasat pe cei bătrâni sfātuind lucruri adânci de batalie, și el s-a dus după nebunii, dar a pățit-o.

Andrei Motoc, Camena

Fată lasată

Frunză verde de matasă,
Mi s-a dus puiul de-acasă
Dipe haine de matasă.
Cum s-o dus s-a zăbăvit,
Până alta ș-a găsit.
Mi-a trimes ravaș pe soare
Să-i dau voie să se-nsoare.
Mi-a trimes ravaș pe lună:

Vină, dragă, mă cunună.
Nu știu zău l-oi cununa,
Or amar l-oi blastama,
Cu blăstămul cel de foc,
Să n-aibă hrană, nici noroc,
Să n-aibă hrană pe pământ,
Nici cruciță la mormânt.

Ropcea

*

Pe deluțul cel cu rouă
Să vede-o căsuță nouă
Da în casă cine șede?
Vadana cu două fete.
Cea mai mică s-a sculat,
Cea mai mare doarme-n pat
Și o dată a oftat.
Maică-sa a întreat:
- Ce oftezi tu, fata mea?
- Da cum, mamă, n-oi ofta

C-am avut un ursitori,
L-am trimes în târg cu flori,
El a mers la târg cu piatră
Și ș-a ales altă fată,
Și mi-a trimes veste pe lună:
Vin, puică, de mă cunună;
Eu înapoi i-am trimes,
Pe trei fire de ovăs,
Că n-am putere de mers.

Ropcea

*

Pe deluțul cel cu rouă,
Face-un om o casă nouă,
Cine-ntr-însa găzduiește?
Vadana cu două fete.
Cea mai mică doarme-n pat,
Cea mai mare s-a sculat,
Apă pe obraz ș-a dat,
La icoane s-a rugat
Și-n oglindă s-a catat,
Păr galbăn ș-a pieptanat
Și-nc-o dată mi-a oftat,
Că casa mi-a tremurat.
Mă-sa din somn s-a sculat:
- Da tu, fată, ce-ai oftat,
Că casa mi-a tremurat?
- Cum eu, mamă, n-oi ofta,
C-am avut un ursitori,
L-am trimes la târg cu flori,
El florile mi-a vândut,
Da cu banii ce-a făcut?
Cu-a lui mândre i-a băut!
L-am trimes la târg de piatră,
El ș-a găsit altă fată.

Mi-a trimes ravaș pe soare
Să-i dau drumul să să-nsoare,
Mi-a trimes ravaș pe vânt,
Să-i dau batâr un cuvânt,
Mi-a trimes ravaș pe lună,
Să mă duc că să-i fiu nună.
- Du-te, fată, și-l cunună.
- Cum, mamă, l-oi cununa?
Pân-amu mi-a fost draguț,
Cum amu mi-a fi finuț?
Eu mă duc la Cernăuți
Ca să-mi cumpăr păhăruț,
Păhăruț de pelinuț,
Să-ndulcesc ș-ai mei finuți.
- Finule, finuțul meu,
Să n-ajungi tu anul nou!
Finuță, finuța mea,
Să n-ajungi tu sâmbata!
Rămâi, fine, sanatos,
Ca un măr putregăios,
Rămâi, fină, sănătoasă,
Ca o pară viermănoasă.

Mahala

*

Pe cea vale mare
Este-o casă mare,
Cu ușa la vale,
Cu ferești la soare,
Cu nouă umbrare
Dar într-însa cine șede?
O maică bătrână
Cu fiica-mpreună.
Măicuța lucra,
Fiica dormita.
Măicuța torcea,

Din gură zicea:
- Fiică, draga mea,
Scoală de-i lucra,
Nu tot dormita.
O! maică bătrână
Și nepricepută,
Ibovnicul meu
Și vecinul tău
L-am trimes departe,
În țara ungurească,
Ca să-mi târguiască